

Vattimo i el comunisme

Mai no m'ha convençut, ni molt ni poc, la curta moda que ha circulat molts anys (bé, no tants anys, per fortuna) del pensament anomenat "postmodern", barreja de pasta filosòfica espessa i d'afició a l'espectacle frívol i a la novel·la popular. No negaré que aquesta moda, que ja comença a ser una moda passada, haja tingut punts d'interès saludablement crítics, ni que posar en solfa algunes idees rebudes com a certes haja tingut una certa gràcia: la història no és una narració única i teoritzable, l'imperi de la ciència no ho és tot en aquest món, cap sistema de valors morals no és sempre i pertot absolut, un cert relativisme és sempre benvingut, i les realitats –o els textos, o les teories– sovint canvien segons que les interpretem. Tot això, i algunes coses més, està molt bé. Però em fa poca gràcia l'intent de rebentar el llegat de la Il·lustració (sí, ja sé que d'allò també van nàixer després projectes funestos i totalitaris, pensant en un futur feliç per a la humanitat), em fa menys gràcia encara la devaluació dels avanços de la raó metòdica i de la ciència i la tècnica, i trobe inacceptable l'afirmació que aquella "modernitat" (les "llums", la llibertat, la ciència, i la fe en alguna forma de progrés) siga una cosa antiga i superada, i que per tant hem entrat, o hem d'entrar, en una fase històrica definida per la buidor i el no-res: ser "postmodern" no té cap contingut propi, es limita a afirmar que ja no som moderns, que simplement vivim "després" de la modernitat. Doncs, no senyor: jo no he deixat mai (o això pense) de ser allò que s'entenia per modern, mai no he deixat de compartir aquella idea de fons, aquell pensament, aquelles actituds i aquella estètica que en aquesta part del món va començar amb el Renaixement, i continuà amb el *Discours de la Méthode* i amb Newton, amb la màquina de vapor, amb l'*Encyclopédie*, amb la química, amb els drets humans i amb el sufragi universal. Si això (i algunes coses més...) era la modernitat, que no em diguen que ja s'ha acabat, que no em diguen que hem de substituir-la amb una cosa fluixa, tova i diferent, que simplement anomenarem "post". I de totes les formes del post (en gran part derivades d'una

Joan Francesc Mira

logorrea narcisista, en la qual el pensador o el sociòleg contemplen el reflex del seu melic amb una lent d'augment, i d'això en diuen pomposament "l'home" o "l'home contemporani"), la que he trobat sempre més exhibicionista i banal, més carregada de

verbositat i de vernissos de colors llampants, és la que el seu fundador Gianni Vattimo va batejar com a "pensament dèbil". Fora les grans ideologies absolutes, proclama, i em sembla de primera. Fora les veritats indubtades del "pensament fort", fora la imposició de projectes –de present o de futur– que s'apliquen des de la certesa. I així més afirmacions assenyades, que d'altra banda no tenen res de nou.

Ara, però, en la presentació d'un nou llibre (de títol també cridaner: *Comunismo hermenéutico, de Heidegger a Marx*), el pensament feble de Vattimo arriba a conclusions sorprenents. Ara suposa que la llibertat de mercat, efecte de la ciència, que al seu torn controla i domina la política, provoca la indiferència ciutadana: "No sé si algú ix de casa un dia de pluja per votar i salvar el lliure mercat. Per això parle del comunisme: només un ideal fort, en el sentit igualitari, democràtic, és un ideal possible". Amén: com a conclusió de tants anys de "pensament dèbil", no està gens malament. "Comunisme en el sentit de Lenin", concreta, "és a dir, electrificació i soviets. O siga, desenrotllament i assemblees com més democràtiques possible". Meravellosa actualització de l'experiència soviètica. L'entrevistador li pregunta si Chávez, Evo Morales i, amb alguns dubtes, Fidel Castro, serien exemples positius d'aquest comunisme. El pensador dèbil contesta que sí, i que és una tria feta a consciència: "Chávez i Morales han creat un nou mercat, un nou sistema, que és una alternança", afirma Vattimo, entre altres lloes emocionades. No estic segur si, per al filòsof, el petroli inexhaurible de Veneçuela, els discursos patriòtics, el "bolivarisme", el socialisme del segle XXI, l'eslògan militar obligat "*patria, socialismo o muerte*", i altres petits detalls, són elements d'una forma peculiar de pensament feble, de postmodernitat, o bé d'un projecte molt fort, fortíssim, del qual ja hem conegut els resultats.

“Comunisme en el sentit de Lenin’, concreta, ‘és a dir, electrificació i soviets. O siga, desenrotllament i assemblees com més democràtiques possible.’ Meravellosa actualització de l'experiència soviètica. L'entrevistador li pregunta si Chávez, Evo Morales i, amb alguns dubtes, Fidel Castro, serien exemples positius d'aquest comunisme. El pensador dèbil contesta que sí, i que és una tria feta a consciència”